

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Anna Owczarek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa R. P.

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu Nr 1 w S. o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 kwietnia 2013 r.,

zażalenia powoda na postanowienie o kosztach, zawarte w punkcie 2 wyroku Sądu
Apelacyjnego

z dnia 29 marca 2012 r.,

- 1) oddala zażalenie,
- 2) przyznaje radcy prawnej M. G., prowadzącej Kancelarię Radcy Prawnego, od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego kwotę 450,- (czterystapięćdziesiąt) zł, powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodowi R. P. w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 29 marca 2012 r. oddalił apelację powoda R. P. oraz zasądził od niego na rzecz pozwanego Skarbu Państwa - Zakładu Karnego koszty postępowania apelacyjnego w kwocie 2700 zł. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia o kosztach Sąd wskazał, że nie znalazł podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c. Podkreślił, że sam stan majątkowy i sytuacja finansowa strony nie stanowi okoliczności decydującej o zwolnieniu od zwrotu kosztów procesu, bowiem należy odróżnić zwolnienie strony od kosztów sądowych wiążące się z realizacją prawa do sądu, od kontynuowania przegranego w pierwszej instancji procesu, kiedy strona winna liczyć się z obowiązkiem pokrycia kosztów obrony strony przeciwnej.

Powód R. P. wniósł zażalenie na rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zarzucając naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, art. 98 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie oraz art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego pozbawioną cechy wszechstronności wobec pominięcia, że osoba pozbawiona wolności, która nie posiada jakichkolwiek źródeł zarobkowania ani majątku pomimo przegrania procesu nie jest w stanie ponieść kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył:

Zażalenie jest bezzasadne.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że merytoryczne rozpoznanie złożonego w sprawie zażalenia następuje w oparciu o art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c. w brzemieniu obowiązującym sprzed nowelizacji wchodzącej w życie z dniem 3 maja 2012 r., mającym zgodnie z art. 9 pkt 6 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381) nadal zastosowanie w sprawie.

Zasada słuszności ujęta w treści art. 102 k.p.c. stanowi wyłom od ogólnej reguły obciążenia strony przegrywającej kosztami procesu (art. 98 § 1 k.p.c.), dlatego ustawodawca obwarował możliwość zastosowania pierwszego z wymienionych przepisów „wystąpieniem szczególnie uzasadnionych wypadków”, a przepis ten z uwagi na swój szczególny charakter, nie może być wykładany

rozszerzająco (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2011 r., I CZ 52/11, niepubl.). Ze względu na brak ustawowej definicji wykładnię wskazanego pojęcia przyjęto w orzecznictwie wskazując, że stan majątkowy strony nie stanowi decydującej przesłanki zwolnienia jej od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2012 r., I CZ 34/12, niepubl.), a sam fakt zwolnienia strony od kosztów sądowych nie może prowadzić do automatycznego uznania, iż zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2012 r., I CZ 34/12, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2010 r., II CZ 88/09, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 r., III CZ 25/12, niepubl.).

Odnosząc się do argumentacji zażalenia dotyczącej złej sytuacji majątkowej i materialnej powoda związanej z jego pobytem w zakładach karnych i aresztach śledczych, nie można pominąć okoliczności, że powód odmówił podjęcia zatrudnienia, zatem swoją obecną sytuację materialną sam po części ukształtował. Dodatkowo należy wskazać, że jak wynika z adnotacji Urzędu Pocztowego powód z dniem 27 kwietnia 2012 r., został zwolniony z Zakładu Karnego w G. (vide zwrotne potwierdzenie odbioru korespondencji kierowanej do powoda k. 299).

Zastosowanie przepisu art. 102 k.p.c. zależy od swobodnej decyzji sądu *meriti* i związane jest z dyskrecyjną władzą sędziowską (uznaniem sędziowskim). Judykatura jednoznacznie wypowiada się o wąskiej i wyjątkowej możliwości korygowania rozstrzygnięcia o zastosowaniu, bądź braku zastosowania art. 102 k.p.c. w ramach kontroli rozstrzygnięcia sądu. Podkreśla się, że tego typu rozstrzygnięcie może być podważone przez sąd wyższej instancji tylko wówczas, gdy jest rażąco niesprawiedliwe, a reguły sprawiedliwościowe oczywiście naruszone (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2012 r., I CZ 66/12, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2012 r., V CZ 26/12, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 r., III CZ 25/12, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2011 r., IV CZ 136/10, niepubl.). Sąd Apelacyjny należycie uzasadnił niezastosowanie art.

102 k.p.c. wobec powoda, a motywy tego rozstrzygnięcia - w ocenie Sądu Najwyższego - nie przemawiają za rażącym naruszeniem reguły sprawiedliwości, zatem nie można podzielić podniesionego w zażaleniu zarzutu naruszenia art. 98 § 1 k.p.c. odnoszącego się do zasady odpowiedzialności za wynik sportu. Sąd Apelacyjny rozstrzygając o kosztach prawidłowo ocenił wszystkie okoliczności sprawy, tym samym także podstawa z art. 233 § 1 k.p.c. okazała się nieuzasadniona.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu

W przedmiocie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu postanowiono zgodnie z § 2 ust. 2 i 3 w zw. z § 12 ust. 2 pkt 2 i § 15 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).